

Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία

04 / 21

31 Ιανουαρίου 2022

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Θετική δυναμική, ανησυχίες και αβεβαιότητες

- Η ελληνική οικονομία καταγράφει θετική δυναμική. Ταυτόχρονα, υπάρχουν λόγοι ανησυχίας, ενώ από ορισμένες κρίσιμες πλευρές της οικονομίας, οι εξελίξεις δεν έχουν ακόμη σαφή κατεύθυνση.
- Ο ρυθμός πραγματικής μεγέθυνσης το 2021 εκτιμάται ιδιαίτερα υψηλός, επιβεβαιώνοντας πρόσφατες αναλύσεις του IOBE. Αναμένεται μεγέθυνση στην περιοχή 9-9,5% στο σύνολο του έτους.
- Για το 2022 επίσης αναμένεται ισχυρή μεγέθυνση, βέβαια σε χαμηλότερο επίπεδο. Συνυπολογίζοντας αναμενόμενες εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον, την εισροή πόρων από το ταμείο ανάκαμψης και άλλες ευρωπαϊκές πηγές, ο ρυθμός μεγέθυνσης αναμένεται στην περιοχή του 4,5-5%.
- Τα δημοσιονομικά ελλείμματα, συνολικό αλλά ιδίως το πρωτογενές, ήταν ιδιαίτερα βαθιά στα δυο προηγούμενα έτη, κατά τα οποία υπήρχε ανάγκη αντιμετώπισης της πανδημίας και χαλάρωση των δημοσιονομικών κανόνων στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Για μια χώρα με ιδιαίτερα υψηλό δημόσιο χρέος και ιστορικό και τάση δημιουργίας ελλειμμάτων, είναι ουσιώδης συνθήκη η επίτευξη διατηρήσιμης δημοσιονομικής εξισορρόπησης, με τρόπο ώστε να υποστηρίζονται ισχυροί ρυθμοί μεγέθυνσης.
- Η αναμενόμενη γενική αύξηση επιτοκίων θα είναι κρίσιμο να μην συνοδεύεται με αύξηση αλλά με μείωση του διαφορικού κόστους χρηματοδότησης (spread) που χωρίζει την ελληνική οικονομία από άλλες ευρωπαϊκές.
- Η εξέλιξη του πληθωρισμού θα έχει κεντρική οικονομική και πολιτική σημασία. Αυξήσεις τιμών σε προϊόντα και υπηρεσίες είναι αναμενόμενες όταν οι οικονομίες ανακάμπτουν έντονα μετά από βαθιά ύφεση και η ζήτηση αυξάνεται. Μπορεί, όμως, να οδηγήσουν σε ισχυρή και επικίνδυνη ανοδική περιδίνηση τιμών και μισθών που θα υποσκάψει την πραγματική ανάπτυξη και θα μειώσει τα πραγματικά εισοδήματα.

Θετική δυναμική, ανησυχίες και αβεβαιότητες

- Ένα δεύτερο ζήτημα είναι πως η εξέλιξη της δημοσιονομικής πορείας στη χώρα έχει ασφαλώς μια κρίσιμη ευρωπαϊκή διάσταση για το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης.
- Κομβικό ζήτημα είναι η στροφή του παραγωγικού υποδείγματος στη χώρα, ειδικότερα με ενίσχυση των εξαγωγών και των επενδύσεων. Σχετικά, υπάρχουν θετικά σημάδια, όπως το ενδιαφέρον ξένων επιχειρήσεων και επενδυτών για την ελληνική οικονομία, η ανθεκτικότητα που επέδειξε ο τουρισμός και η συνεχιζόμενη σημαντική αύξηση των εξαγωγών αγαθών από κρίσιμους τομείς της μεταποιητικής βιομηχανίας. Αντίρροπα όμως, πιέζει το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ενισχύθηκαν, από πολλές απόψεις ακραία, ο ρυθμιστικός ρόλος και η σημασία των κρατικών παρεμβάσεων.
- Η πανδημία δεν έχει ακόμη κοπάσει και ενώ υπάρχουν βάσιμες ελπίδες πως αυτό θα συμβεί προς την άνοιξη, το κόστος της είναι ακόμη βαρύ. Ταυτόχρονα νέες κρίσεις, με υγειονομική, χρηματοοικονομική, γεωπολιτική ή άλλη πηγή δεν μπορεί να αποκλείονται.
- Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικής βάσης, της προσαρμοστικότητας της οικονομίας και μαζί της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα αποκτούν λοιπόν επείγοντα χαρακτήρα.
- Αξιολογώντας συνολικά τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας από τη νέα χρονιά, κανείς ξεκινά από την ισχυρή ανάκαμψη και την ομαλή πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Όμως, οι συνθήκες αυτές δεν διασφαλίζουν πως λύνονται τα συστηματικά προβλήματα που χαρακτηρίζουν την οικονομία τα τελευταία πολλά χρόνια, σε συνέχεια και της προηγούμενης δεκαετούς κρίσης.

Διεθνές περιβάλλον: Συνεχίζεται η ανάκαμψη με ηπιότερους ρυθμούς, καλπάζει ο πληθωρισμός

- Διαφορές μεταξύ χωρών ως προς τις επιδράσεις νέων κυμάτων εξάπλωσης της **πανδημίας COVID-19**, με αντίστοιχο αντίκτυπο στην οικονομική δραστηριότητα
- **Σημαντική ανάκαμψη το γ' τρίμηνο** σε αρκετές χώρες, με ηπιότερο ρυθμό, καθώς η οικονομική δραστηριότητα επανέρχεται σταδιακά στην προ πανδημίας τάση.
 - Χώρες ΟΟΣΑ: Ετήσιος ρυθμός μεταβολής 4,6% το γ' τρίμ., από 13,2% το προηγούμενο τρίμηνο. Αναπλήρωση ύφεσης γ' τρίμ. 2020 (-3,7%).
- **Διαφορετική ταχύτητα ανάκαμψης μεταξύ χωρών**, ανάλογα με την έκταση της δημοσιονομικής στήριξης, την εξάρτηση από ευάλωτους κλάδους, αλλά και την εμβολιαστική κάλυψη του πληθυσμού.
- Ο **πληθωρισμός** ενισχύθηκε σε πολυετή υψηλά επίπεδα, κυρίως λόγω της αδυναμίας της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση και της ισχυρής ανόδου των τιμών ενέργειας.

Διεθνές περιβάλλον: προκλήσεις μεσοπρόθεσμα

Προκλήσεις παγκοσμίως

- Ανάγκη **τιθάσευσης νέας μετάλλαξης**, χωρίς επαναφορά περιορισμών σε οικονομίες και κοινωνίες
- Προσπάθεια αναχαίτησης **πληθωριστικών πιέσεων**
 - Εξομάλυνση λειτουργίας σε ορισμένες **εφοδιαστικές αλυσίδες**
 - Συγκράτηση της ενίσχυσης της ζήτησης με σταδιακή **σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής (FED, EKT)**
- Εξέλιξη **εμβολίων και φαρμάκων** για την αντιμετώπιση πανδημίας και διάθεση σε φτωχότερες χώρες → **μείωση ανισοτήτων, νέων μεταλλάξεων**

Προκλήσεις στην Ευρώπη

- Υλοποίηση **Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης**
- **Ραγδαίες αυξήσεις των τιμών**
- Η αύξηση της ζήτησης δεν καλύπτεται από **επαρκή προσφορά**, ιδίως στην παραγωγή **διαρκών και επενδυτικών αγαθών**
- Εφαρμογή **συναινετικού Brexit** από την ΕΕ

Ελλάδα: Συνέχιση ισχυρής ανάκαμψης στο γ' τρίμ. 2021, από εξαγωγές και ιδιωτική κατανάλωση

ΑΕΠ γ' τρίμ. 2021: +13,4%, έναντι +16,6% στο β' τρίμ. '21 και -11,0% στο γ' τρίμ. 2020. Η 2η ισχυρότερη ανάκαμψη στην Ευρωζώνη (Μ.Ο.:+3,9%)

Ιαν.-Σεπτ. '21: ανάκαμψη 8,9%, αντί ύφεσης 9,3% το 2020

Σημαντικότερες μεταβολές στις συνιστώσες του ΑΕΠ (γ' τρίμ.):

- Πρωτοφανής ενίσχυση εξαγωγών, +48,6% (έναντι πτώσης 34,7% στο γ' τρίμ. 2020)
 - Κυρίως από διεύρυνση εξαγωγών υπηρεσιών (+84,6%). Συνέχιση αύξησης εξαγωγών προϊόντων (+9,2%)
 - Μικρή βελτίωση εξωτερικού ισοζυγίου, από μικρότερη, ωστόσο υψηλή αύξηση εισαγωγών (+21,7%), κυρίως σε υπηρεσίες (+58,1%)
- Νέα ισχυρή άνοδος κατανάλωσης νοικοκυριών, κατά 8,6%, κατόπιν αύξησης 13,1% στο β' τρίμ. φέτος και μείωσης 9,0% πριν ένα χρόνο
 - Διεύρυνση καταναλωτικών δαπανών Δημοσίου κατά 5,7% το γ' τρίμ. '21, από 5,6% στο προηγούμενο τρίμηνο. Άνοδος 5,3% ένα έτος νωρίτερα.
- Υποχώρηση επενδύσεων 5,0% (αντί ισχυρής ανόδου 42,2% στο γ' τρίμ. '20), αλλά από μικρότερη διεύρυνση αποθεμάτων από πέρυσι
 - Αύξηση σχηματισμού πάγιου κεφαλαίου 18,1%, κατόπιν +0,6% πριν ένα χρόνο

Κρατικός Προϋπολογισμός 2021: επίτευξη στόχων στο σύνολο του έτους, κυρίως από περισσότερα έσοδα

- **Ισοζύγιο Κρ. Προϋπολογισμού Ιαν.-Δεκέμβριος 2021: έλλειμμα €14,9 δισεκ., έναντι στόχου ελλείμματος €17,5 δισεκ.**
- **Πρωτογενές αποτέλεσμα: έλλειμμα €10,3 δισεκ., έναντι στόχου ελλείμματος €13,0 δισεκ.**
- Υπέρβαση στόχου κυρίως από το σκέλος των εσόδων (+€1,46 δισεκ. έναντι στόχου):
 - Περισσότερες εισπράξεις φόρων εισοδήματος, κατά €722 εκατ., κυρίως από φυσικά πρόσωπα (+€520 εκατ.)
 - Υψηλότερες εισπράξεις μεταβιβάσεων κατά €513 εκατ., λόγω έκτακτων εσόδων από ANFAs τον Δεκέμβριο (+€644 εκατ.)
 - €100 εκατ. περισσότερες εισπράξεις ΕΝΦΙΑ
- Συγκράτηση δαπανών κατά €1,17 δισεκ. έναντι του στόχου:
 - Λοιπές μεταβιβάσεις λιγότερες κατά €784 δισεκ. και μηδενικές πιστώσεις υπό κατανομή (εκτός ΠΔΕ) έναντι στόχου €671 εκατ.

Προϋπολογισμός 2022: Στόχος μείωσης ελλείμματος από περιορισμό μεταβιβάσεων

- **Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης: έλλειμμα €7,42 δισεκ. (4,0% ΑΕΠ)**
- **Πρωτογενές αποτέλεσμα Γεν. Κυβέρνησης: έλλειμμα €2,68 δισεκ. (1,4% ΑΕΠ)**
- Έλλειμμα Κρατικού Προϋπολογισμού 5,4% του ΑΕΠ (€10,17 δισεκ.), από 11,2 % πέρυσι. Βελτίωση κυρίως από περιστολή δαπανών:
 - Μείωση πρωτογενών δαπανών κατά €5,24 δισεκ., από λιγότερες μεταβιβάσεις (-€8,12 δισεκ.).
- **Αύξηση καθαρών εσόδων (+€4,5 δισεκ.) από:**
 - Περισσότερους φόρους επί αγαθών-υπηρεσιών (+€2,3 δισεκ.) και φόρους εισοδήματος (+€1,3 δισεκ.).
- **Μικρότερο έλλειμμα σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης από:**
 - Πλεόνασμα νομικών προσώπων (€1,95 δισεκ.) και πλεόνασμα των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (€960 εκατ.).

Τάσεις σε βραχυχρόνιους δείκτες δραστηριότητας

Βιομηχανία

- Αύξηση βιομηχανικής παραγωγής 10,0% στο ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου του 2021, έναντι μείωσης 2,6% πριν ένα χρόνο
- Αύξηση και στην Ευρωζώνη (8,4%), που σχεδόν αντισταθμίζει τις απώλειες της ίδιας περιόδου του 2020 (-8,3%)

Κατασκευές

- Ενίσχυση παραγωγής στις Κατασκευές κατά 4,7% στο εννεάμηνο του 2021 αντί απωλειών 13,3% το 2020.
- Αύξηση Οικοδομικής δραστηριότητας 27,0% σε όρους αριθμού αδειών και 53,1% σε όρους επιφάνειας

Τουρισμός

- Ιδιαίτερα ισχυρή αύξηση κύκλου εργασιών κατά 76,6% στο εννεάμηνο του 2021 έναντι του 2020. Ωστόσο υπολείπεται κατά 35,7% του 2019.

Λιανικό Εμπόριο

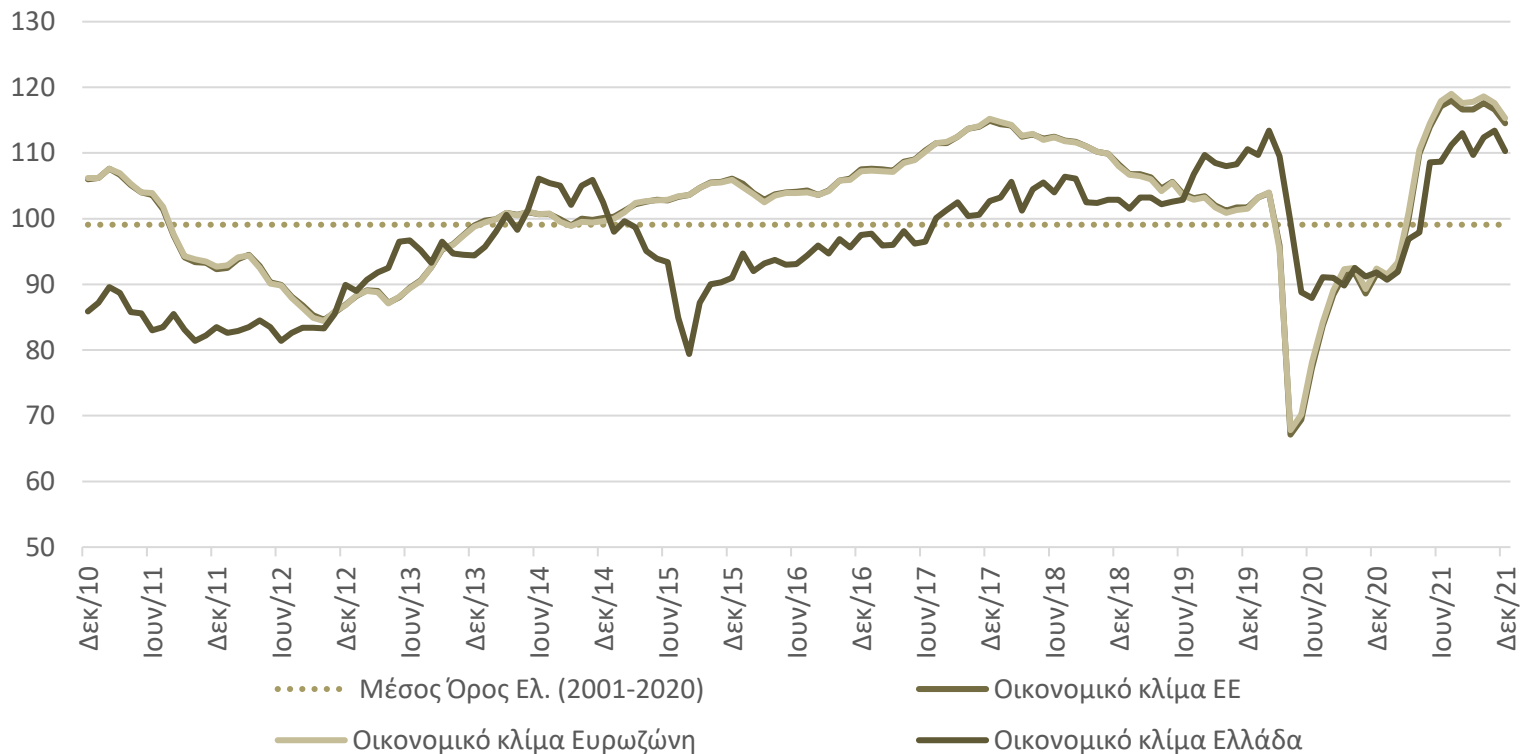
- Αύξηση 8,9% στο δείκτη όγκου στο δεκάμηνο του 2021, έναντι πτώσης 2,8% πριν ένα χρόνο.

Περαιτέρω οριακή ενίσχυση Οικονομικού Κλίματος το τέταρτο τρίμηνο σε σχέση με το προηγούμενο. Σε επίπεδα προ πανδημίας.

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

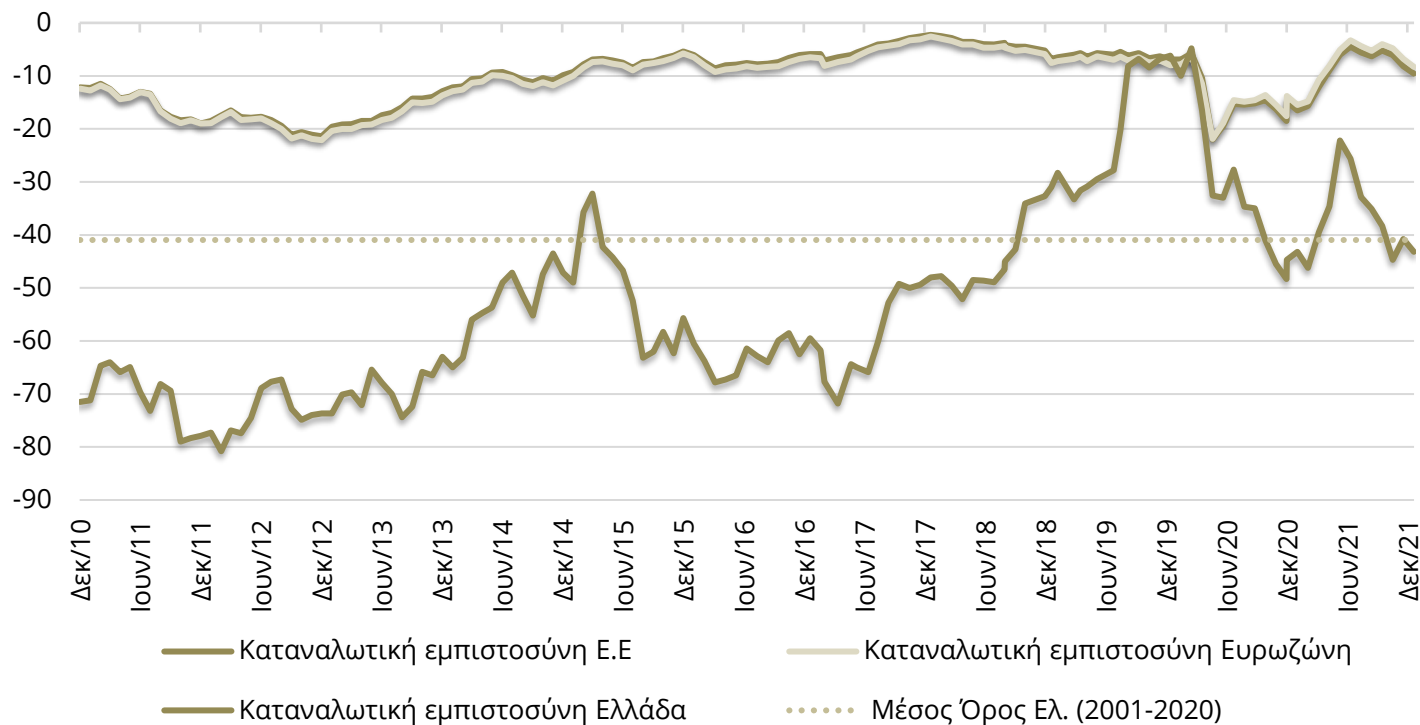

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Επιδείνωση Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης το δ' τρίμηνο του 2021 σε σχέση με το γ' τρίμηνο

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

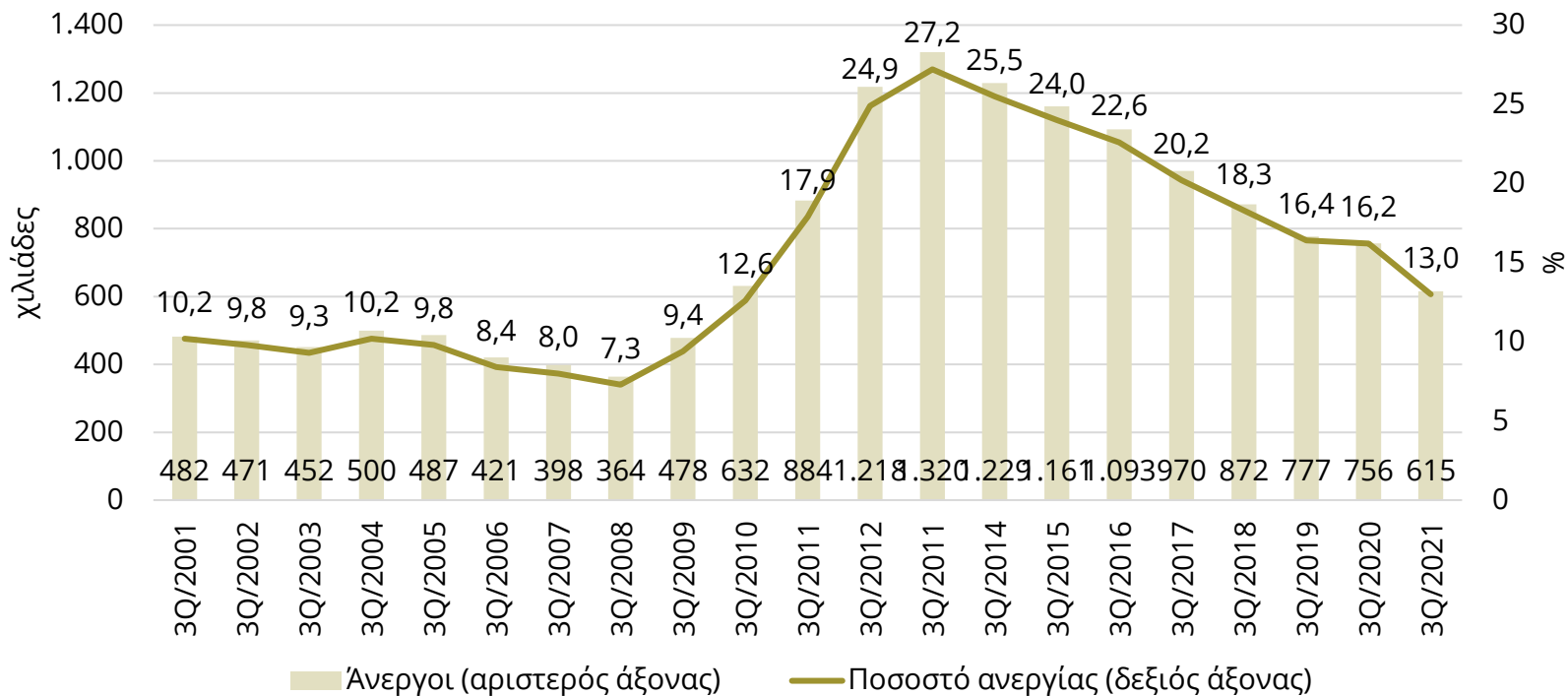

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Νέα ισχυρή πτώση της ανεργίας το γ' τρίμ. 2021

Αριθμός ανέργων και ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

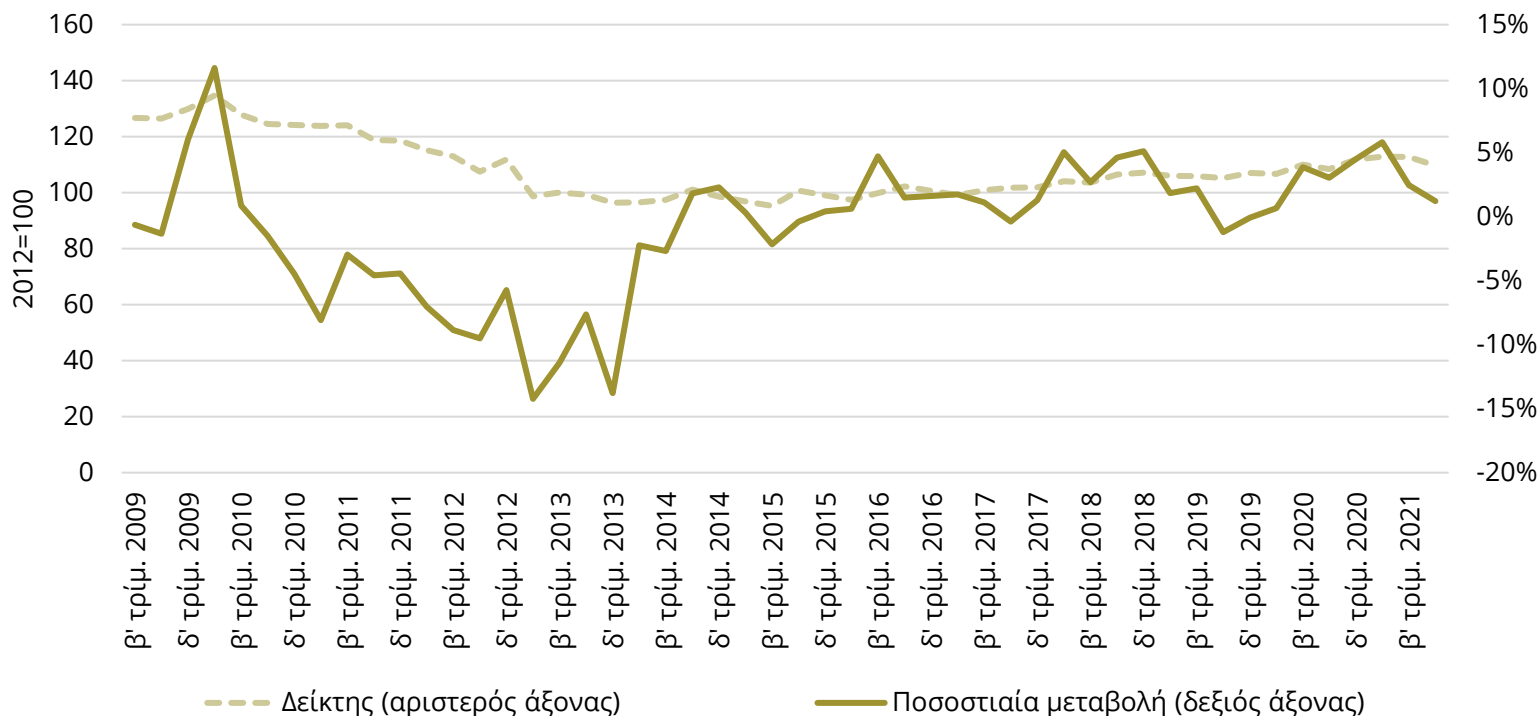
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Στο 13,0% το ποσοστό ανεργίας το γ' τρίμ. 2021 από 16,2% το γ' τρίμ. 2020. Σε επίπεδα γ' τρίμ. 2010.
- Άνοδος της απασχόλησης σε 13 κλάδους. Ενδεικτικά: Τουρισμός (+49,1 χιλ. άτομα), Πρωτογενής τομέας (+39,1 χιλ.), Δημόσια διοίκηση (+37,5 χιλ.), Μεταποίηση (+31,3 χιλ.), Επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές δραστηριότητες (+25,1 χιλ. άτομα).
- Μείωση της απασχόλησης σε 8 κλάδους. Ενδεικτικά: Εκπαίδευση (-12,2 χιλ. άτομα), Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες (-7,5 χιλ.), Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο (-6,0 χιλ. άτομα)

Αύξηση του εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους για έβδομο συνεχόμενο τρίμηνο

Εξέλιξη εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους

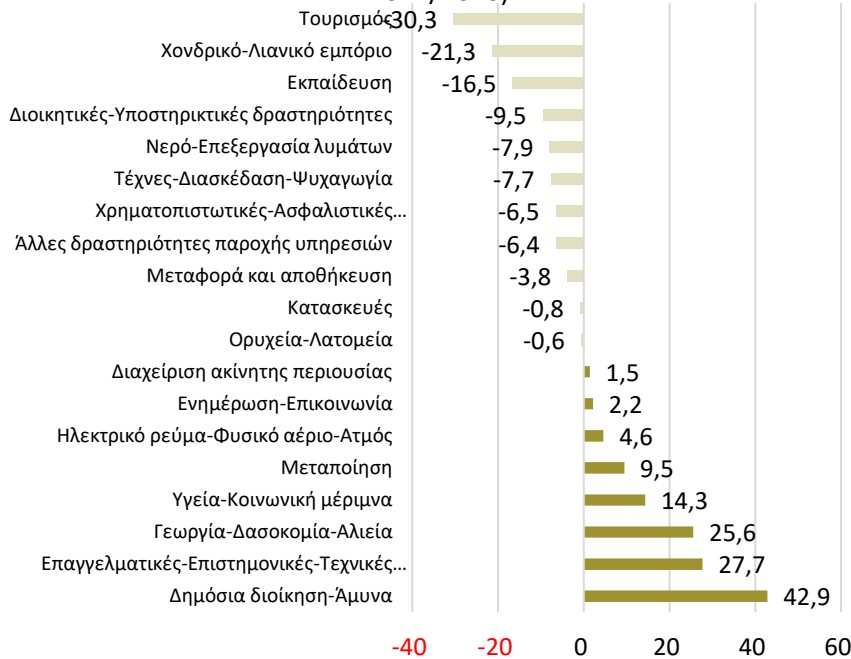
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

➤ Άνοδος 1,2% το γ' τρίμ. 2021 συγκριτικά με το γ' τρίμ. 2020

Απασχόληση κατά την πανδημία (Ιαν.-Σεπτ. 2021): Δεν υφίσταται συσχέτιση μεταξύ τάσης στον κύκλο εργασιών και την απασχόληση, λόγω μέτρων στήριξης

Απόλυτη μεταβολή απασχόλησης (Ιαν.-Σεπτ. 2021/2020)

% μεταβολή απασχόλησης (Ιαν.-Σεπτ. 2021/2020)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Οριακή ενίσχυση απασχόλησης έναντι εννεαμήνου 2020 (+0,3% ή +11,8 χιλ.), παρά την αύξηση εγχώριου κύκλου εργασιών κατά 16,8%. Μικρή υστέρηση το 2021 έναντι του 2019 (-0,7% ή -27,9 χιλ.).
- Δεν υφίσταται συσχέτιση μεταξύ τάσης στον κύκλο εργασιών και την απασχόληση, στους κλάδους και συνολικά στην οικονομία. Αποτέλεσμα κυρίως της διατήρησης θέσεων εργασίας από τα μέτρα στήριξης της απασχόλησης (αναστολή εργασίας με αποζημίωση ειδικού σκοπού, πρόγραμμα ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ κ.ά.)
- Ισχυρότερη μείωση της απασχόλησης τον Ιαν.-Σεπτ. 2021 έναντι του 2020 σε Τουρισμό (-30,3 χιλ.), Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο (-21,3 χιλ.) και Εκπαίδευση (-16,5 χιλ.). Μεγαλύτερη άνοδος απασχόλησης σε Δημόσια διοίκηση (+42,9 χιλ.), Επαγγελματικές-Επιστημονικές-Τεχνικές δραστηριότητες (+27,7 χιλ.) και Πρωτογενή τομέα (+25,6 χιλ.).

Απασχόληση κατά την πανδημία (Ιαν.-Σεπτ. 2021): Αύξηση μισθωτών από το 2020, αμετάβλητο το ισοζύγιο προσλήψεων-απολύσεων έναντι του 2019. Μικρή ενίσχυση μερικής απασχόλησης.

Ισοζύγιο ρών μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα

	9Μ/2019	9Μ/2020	9Μ/2021	Απόλυτη μεταβολή (2021/2019)	% μεταβολή (2021/2019)	Απόλυτη μεταβολή (2021/2020)	% μεταβολή (2021/2020)
Προσλήψεις	2.173.467	1.577.213	1.769.457	-404.410	-19,6%	192.244	12,2%
Αποχωρήσεις	1.885.930	1.423.037	1.484.600	-401.330	-21,3%	61.563	4,3%
ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ	1.097.600	821.461	775.863	-321.737	-29,3%	-45.598	-5,6%
ΟΙΚΕΙΟΘΕΛΩΣ	788.330	601.576	708.737	-79.593	-10,1%	107.161	17,8%
Ισοζύγιο	287.537	154.176	284.857	-2.680	-0,9%	130.681	84,8%

Πηγή: ΕΡΓΑΝΗ

Εξέλιξη πλήρους και μερικής απασχόλησης

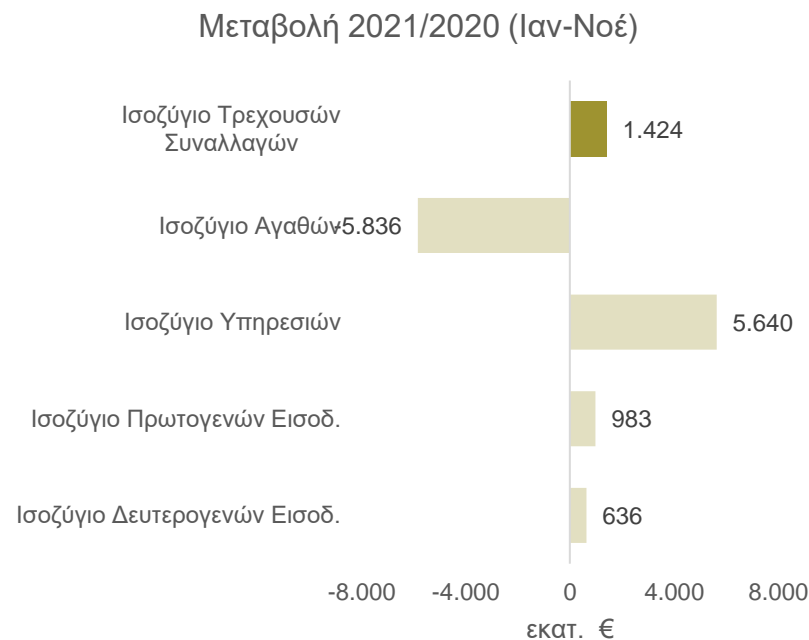
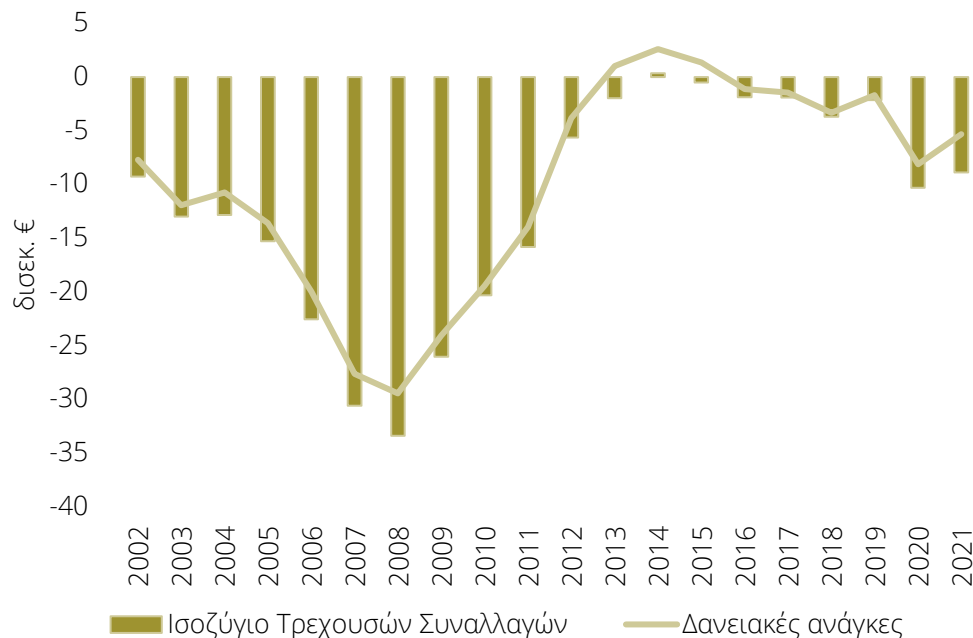
	9Μ/2019	9Μ/2020	9Μ/2021	Απόλυτη μεταβολή (2021/2019)	% μεταβολή (2021/2019)	Απόλυτη μεταβολή (2021/2020)	% μεταβολή (2021/2020)
Μερική απασχόληση	357,9	347,1	312,4	-45,5	-12,7%	-34,7	-10,0%
Πλήρης απασχόληση	3.556,2	3.527,4	3.573,7	17,5	0,5%	46,4	1,3%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	3.914,2	3.874,5	3.886,2	-28,0	-0,7%	11,7	0,3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Οι προσλήψεις μισθωτών ανέκαμψαν σημαντικά στο εννεάμηνο του 2021 έναντι του 2020 (+192,2 χιλ.) παραμένουν σε σημαντική απόσταση από το επίπεδό τους το 2019 (-404,4 χιλ.).
- Το ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων δεν είχε μεταβληθεί το 2021 σε σχέση με δύο χρόνια πριν (+284,9 χιλ. έναντι +287,6 χιλ. το 2019).
- Τα αισθητά μικρότερα απόλυτα μεγέθη προσλήψεων (-404,4 χιλ.) και αποχωρήσεων μισθωτών (-401,3 χιλ.), σε συνδυασμό με την πολύ μικρότερη υποχώρηση της συνολικής απασχόλησης βάσει στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (-159,8 χιλ.), , αποτελούν ένδειξη αύξησης της αδήλωτης εργασίας.
- Δεν έχει μεταβληθεί ουσιαστικά σε σχέση με το εννεάμηνο του 2019 η κατανομή ως προς τη θέση στο επάγγελμα: αυτοαπασχολούμενοι +0,2% (στους 1.128,2 χιλ.), μισθωτοί (-0,9%, στους 2.639,2 χιλ.), βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση -4,2% (118,7 χιλ.).
- Το μερίδιο της μερικής απασχόλησης στη συνολική απασχόληση περιορίστηκε ελαφρώς, από το 9,1% στο 2019 στο 8,0% πέρυσι, με αντίστοιχη άνοδο του μεριδίου της πλήρους απασχόλησης από το 90,9% στο 92,0%.

Υποχώρηση ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών στο ενδεκάμηνο του 2021: €8,9 δισεκ. έναντι €10,3 δισεκ. το 2020

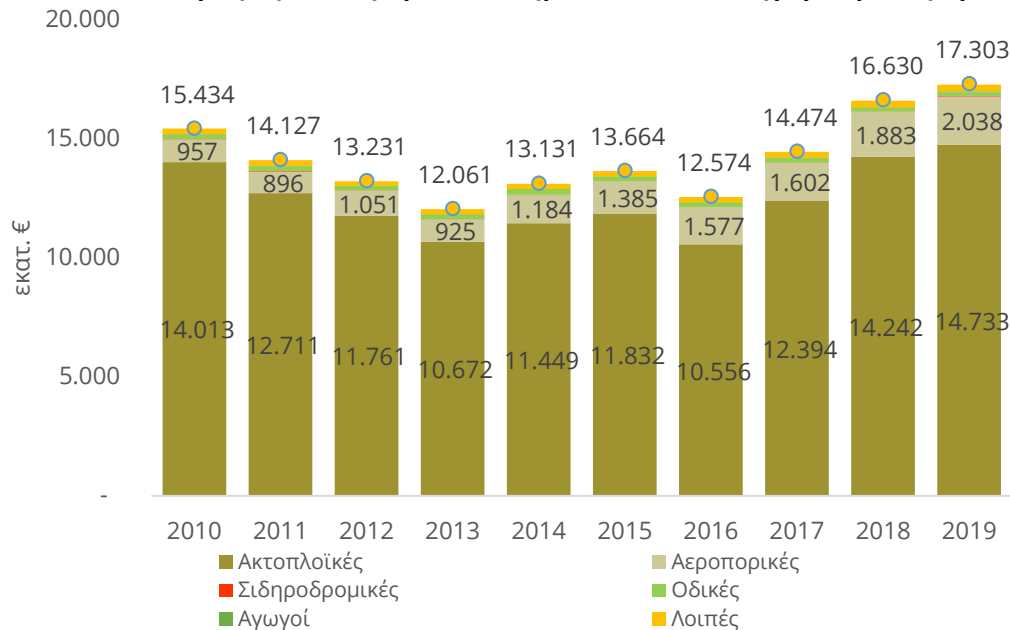
Πηγή: ΤΤΕ

- Βελτίωση στα ισοζύγια Υπηρεσιών, Πρωτογενών και Δευτερογενών Εισοδημάτων, επιδείνωση στο ισοζύγιο Αγαθών
- Αύξηση εξαγωγών και κυρίως εισαγωγών καυσίμων, λόγω ανοδικών τιμών διεθνώς με επιβάρυνση στο σχετικό ισοζύγιο
- Υπερδιπλασιασμός τουριστικών εισπράξεων κατά 144% στο ενδεκάμηνο, όμως στο 60% περίπου των επιπέδων του 2019

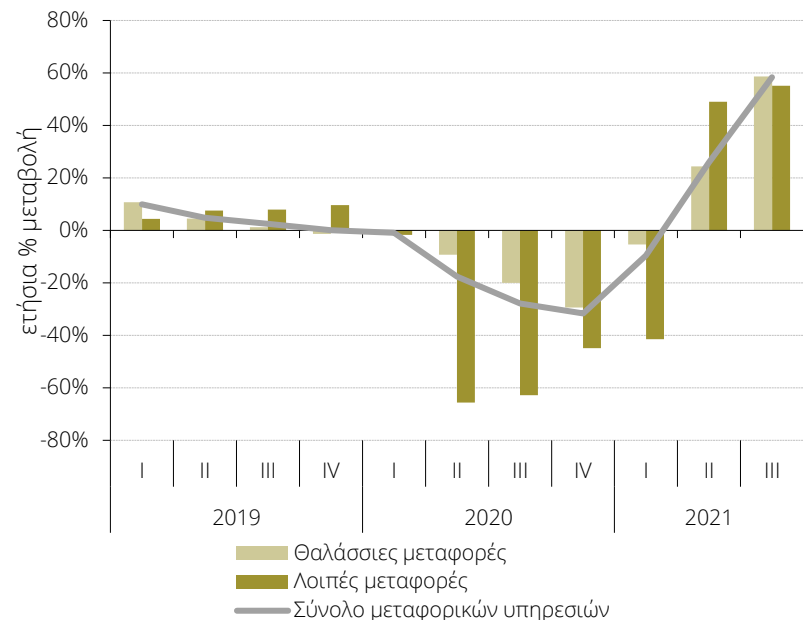

Σημαντικές οι μεταφορικές υπηρεσίες για το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών και την ελληνική οικονομία γενικότερα

Εισπράξεις Μεταφορικών Υπηρεσιών ανά κατηγορία μεταφορών

Ετήσια % μεταβολή εισπράξεων από Μεταφορικές Υπηρεσίες

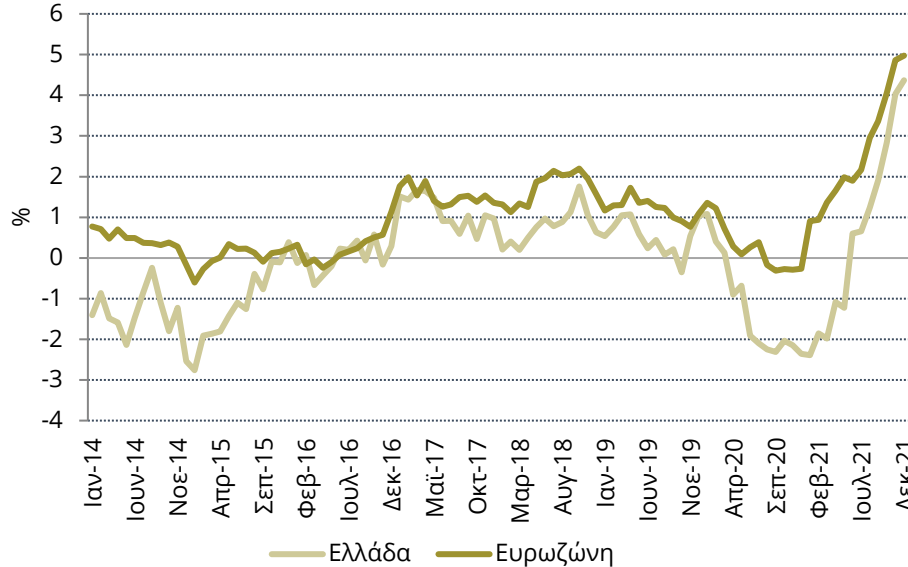
Πηγή: Eurostat, Τράπεζα της Ελλάδος

- Το 50% περίπου των διεθνών εισπράξεων από Υπηρεσίες προέρχεται από τον τομέα των Μεταφορών
- Στα €17,3 δισεκ. οι εισπράξεις το 2019 (9,4% του ΑΕΠ)
- Κυριαρχούν οι θαλάσσιες μεταφορές (€14,7 δισεκ.) και ειδικότερα η ποντοπόρος ναυτιλία, με το 80% των συνολικών μεταφορικών εισπράξεων, καθώς ο ελληνόκτητος στόλος βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας ναυτιλίας σε όρους χωρητικότητας. Οι εισπράξεις από αεροπορικές υπηρεσίες βρίσκονται στα €2,0 δισεκ. (11,8% του συνόλου).
- Έντονη επίπτωση της πανδημίας το 2020 κυρίως στις αεροπορικές μεταφορικές υπηρεσίες (-48%), ήπια πτώση στις θαλάσσιες μεταφορές (-15%)
- Η ανάκαμψη του 2021 επανέφερε τις διεθνείς εισπράξεις από μεταφορές στα επίπεδα του 2019 και ελαφρώς ψηλότερα (+3,3%). Παραμένουν χαμηλά οι αεροπορικές μεταφορές.

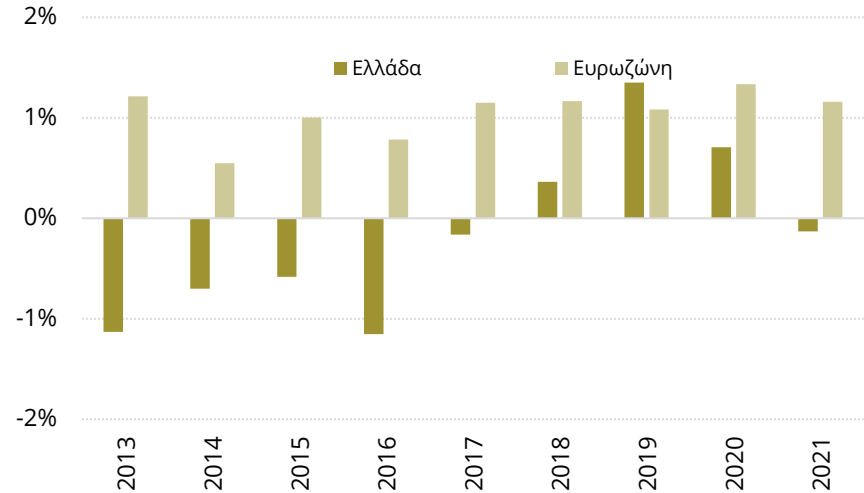

Πληθωρισμός το 2021, λόγω ενεργειακών αγαθών

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους (Ιαν. -Νοέ.)

Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Eurostat

- **Ευρωζώνη:** Ενισχυμένος ο πληθωρισμός το 2021, στο 2,6% από 0,3% πρόπερσι.
- **Ελλάδα:** Ισχυρή άνοδος ΓΔΤΚ, 5,1% τον Δεκέμβριο και 4,8% τον Νοέμβριο του 2021. Η μεγάλη άνοδος οφείλεται κυρίως στις τιμές των ενεργειακών αγαθών αλλά αποτελεί και αποτέλεσμα βάσης (1,1 ποσοστιαίες μονάδες), λόγω αποπληθωρισμού στο τέλος του 2020.
- Σε θετικό έδαφος ο ρυθμός μεταβολής του ΕνΔΤΚ το 2021, στο 0,6%, έναντι -1,3% το 2020.
- Στο διάστημα Ιαν.- Νοε. του προηγούμενου έτους, αρνητική επίδραση από έμμεσους φόρους (-0,4 π.μ.). Θετική από ενεργειακά αγαθά (0,8 π.μ.). Οριακό αρνητικό αποτέλεσμα από την εγχώρια ζήτηση (-0,1 π.μ.).
- **Δείκτης Τιμών Παραγωγού** (Ιανουάριος - Νοέμβριος 2021): Άνοδος 12,3%, κυρίως λόγω των ενεργειακών αγαθών, έναντι εξασθένησης 7,2% πριν ένα χρόνο.

Προκλήσεις από τη νέα μετάλλαξη και τον ισχυρό πληθωρισμό, ενώ χρειάζεται δημοσιονομική εξισορρόπηση

Ραγδαία εξάπλωση νέας μετάλλαξης, αλλά και κλιμάκωση εμβολιασμών

- Πλέον πιθανή η μη επαναφορά γενικευμένων περιοριστικών μέτρων. Πιθανή η λήψη και άλλων στοχευμένων (για συγκεκριμένους κλάδους, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες)
- Περιορισμένα περιθώρια παρεμβάσεων στήριξης, ζητούμενο η μετάβαση σε νέα ισορροπία για επιχειρήσεις - νοικοκυριά

Υψηλός διεθνής τουρισμός το δ' τρίμ. - πρώτες θετικές ενδείξεις για το 2022

- Υψηλές αφίξεις στα αεροδρόμια στο δίμηνο Οκτ.-Νοε., μικρότερη υστέρηση έναντι 2019 από ότι το καλοκαίρι
- Προκρατήσεις για το 2022: υψηλότερα τον Οκτώβριο από ότι το 2018 για το 2019

Συνεχίζεται η έντονη κλιμάκωση του πληθωρισμού

- Ηπιότερη διάχυση πληθωριστικών πιέσεων εγχωρίως πέρα από τις Μεταφορές και τη Στέγαση, σε σχέση με την ΕΕ
- Αύξηση προσφοράς ενεργειακών αγαθών διεθνώς, βελτίωση ενεργειακού ισοζυγίου και εξασθένηση ανόδου των τιμών
- Η Πράσινη Μετάβαση θα συντηρήσει μέρος των αυξημένων τιμών ενέργειας μεσοπρόθεσμα

Καθυστέρηση υλοποίησης, Ταμείου Ανάκαμψης – αυξημένες χρηματοδοτικές δυνατότητες για φέτος

- Υστερήσεις στην άντληση των πόρων του Ταμείου (αίτημα α' δόσης) και την εκκίνηση των έργων το 2021
- Περισσότεροι πόροι για το 2022. Σε συνδυασμό με το ΕΣΠΑ 2021-2027, το ΕΤΑ 2021-2025, ιδιαίτερα υψηλή ρευστότητα.
- Πιθανό crowding-out μη συγχρηματοδοτούμενων επενδύσεων.

Οι τράπεζες έχουν ευκαιρία να αναπτύξουν τα στοιχεία του ενεργητικού τους...

Θετικές εξελίξεις

- Μεγάλη μείωση των ΜΕΔ μέσω τιτλοποιήσεων
- Ευνοϊκοί όροι χρηματοδότησης τραπεζών
- Χαμηλό κόστος νέου δανεισμού
- Συστηματική αύξηση ιδιωτικών καταθέσεων

Προκλήσεις

- Ενίσχυση κερδοφορίας, ποιότητας ενεργητικού και ιδίων κεφαλαίων
- Ενίσχυση πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα
- Σύγκλιση με την υπόλοιπη Ευρώπη σε κόστος δανεισμού προς τον ιδιωτικό τομέα

Προτεραιότητες

- Επιτάχυνση στην αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης για συγχρηματοδότηση επενδύσεων
- Συνέχιση μείωσης των ΜΕΔ, τόσο με πωλήσεις και τιτλοποιήσεις, όσο και οργανικά

... αν και καταγράφηκαν καθυστερήσεις στην αξιοποίηση του δανειακού σκέλους του Ταμείου Ανάκαμψης για την Ελλάδα, ύψους €12,7 δισεκ. την περίοδο 2021-2026

Διαδικασία μακροοικονομικών προβλέψεων

Σενάριο 2021:

- Μη επιβολή γενικευμένων περιοριστικών μέτρων, όπως σε αντίστοιχες εξάρσεις της πανδημίας στο παρελθόν
- Μεγαλύτερη άνοδος διεθνούς τουρισμού, από επέκταση τουριστικής περιόδου στη μεγαλύτερη διάρκεια του δ' τρίμ.: έσοδα στην περιοχή του 57-60% του 2019
- Ισχυρή κλιμάκωση πληθωρισμού
- Περισσότερες κρατικές μεταβιβάσεις λόγω πανδημίας και πληθωριστικών πιέσεων
- Ταμείο Ανάκαμψης: εισροές από ΕΕ χαμηλότερες του στόχου στον Προϋπολογισμό του 2021 (€3,2 αντί €5,5 δισεκ.) και καθυστέρηση στην εκκίνηση υλοποίησής του
- Ανάκαμψη Ευρωζώνης: ≈5,0%

Βασικό σενάριο 2022:

- Δεν θα επιβληθούν γενικευμένα περιοριστικά μέτρα (όχι lockdown). Ενδεχομένως να ληφθούν και άλλα στοχευμένα μέτρα ή να κλιμακωθούν τα τρέχοντα
- Νέα ενίσχυση διεθνούς τουρισμού, και από διεύρυνση τουριστικής περιόδου: έσοδα στο 80-90% του 2019 (+€3,9 έως +€5,7 δισεκ. από το 2021)
- Πληθωρισμός ελαφρώς υψηλότερος από πέρυσι, λόγω και αυξημένων μισθών
- Πόροι Ταμείου Ανάκαμψης: στην περιοχή του στόχου στον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2022 (επιδοτήσεις €3,2 δισεκ., δάνεια €1,8 δισεκ.)
- Ανάκαμψη Ευρωζώνης: ≈ 4,3%, ίσως ισχυρότερη

Εναλλακτικό σενάριο 2022:

- Επιβολή ορισμένων ισχυρών περιοριστικών μέτρων (π.χ. σε Λιανικό Εμπόριο-Εστίαση, σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όχι lockdown)
- Τουρισμός: δεν αναμένεται αναστολή λειτουργίας. Μικρότερη ενίσχυση εσόδων διεθνούς τουρισμού από το βασικό σενάριο: στο 70-75% του επιπέδου πρόπερσι (+€2,1 με +€3,0 δισεκ. από το 2021)
- Ηπιότερες πληθωριστικές πιέσεις από πέρυσι και αναστροφή τους στο δ' τρίμ.
- Ταμείο Ανάκαμψης: Δεν αναμένονται επιπτώσεις στις εισροές του ΕΤΑ και την αξιοποίησή τους.
- Ανάκαμψη Ευρωζώνης χαμηλότερη του βασικού σεναρίου

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2021-2022

Σενάριο 2021

- Δημόσια κατανάλωση: +5,5% έως +6,0%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +5,5% έως +6,0%
- Επενδύσεις: +10% έως +12%
- Εξαγωγές: +19% έως +21%
- Εισαγωγές: +14% έως +16%
- **Ανάπτυξη: \approx 9,0-9,5%**
- Ανεργία: \approx 14,9%
- Πληθωρισμός: 1,2%

Βασικό Σενάριο 2022

- Δημόσια κατανάλωση: -2,5% έως -3,5%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +3% έως +4%
- Επενδύσεις: +20% έως +23%
- Εξαγωγές: +12% έως +14%
- Εισαγωγές: +11% έως +13%
- **Ανάπτυξη: \approx 4,5-5,0%**
- Ανεργία: \approx 13,5%
- Πληθωρισμός: \approx 1,5 έως 1,8%

Εναλλακτικό Σενάριο 2022

- Δημόσια κατανάλωση: -1,0% έως -2,0%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +1,5% έως +2,5%
- Επενδύσεις: +15% έως +18%
- Εξαγωγές: +8% έως +10%
- Εισαγωγές: +7,5% έως +9,0%
- **Ανάπτυξη: \approx 2,5% έως 3,0%**
- Ανεργία: 14,0%
- Πληθωρισμός: 0,7% έως 1,0%

Ειδική μελέτη

**Οι μακροοικονομικές επιδράσεις της μεταρρύθμισης
του συστήματος επικουρικής ασφάλισης**

- Εκτιμάται η επίδραση της μεταρρύθμισης του συστήματος επικουρικής ασφάλισης που εισήχθη με τον Νόμο 4826/2021 σε βασικές μακροοικονομικές μεταβλητές, όπως το ΑΕΠ και η απασχόληση, και σε δημοσιονομικά μεγέθη
- Εξετάζονται διαφορετικοί συνδυασμοί υποθέσεων σχετικά με κρίσιμες παραμέτρους, όπως ο βαθμός εθελοντικής συμμετοχής στο νέο σύστημα επικουρικής, το ποσοστό των πόρων του νέου Ταμείου επικουρικής που τοποθετείται εγχωρίως σε επενδύσεις και η μέση πραγματική απόδοση επενδύσεων που θα επιτευχθεί
- Εξετάζεται η επάρκεια των επικουρικών συντάξεων που θα χορηγούνται μετά τη μεταρρύθμιση

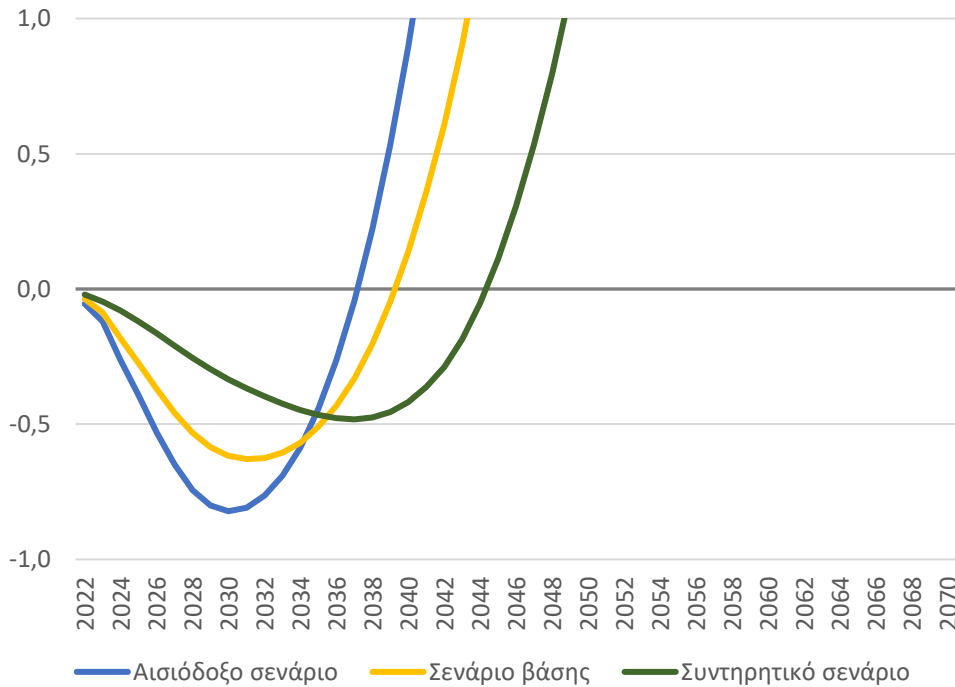
Η μεταρρύθμιση οδηγεί σε συσσώρευση πόρων, επενδύσεις και ενίσχυση του ΑΕΠ

- Η μεταρρύθμιση θα οδηγήσει σε σημαντική συσσώρευση πόρων στο νέο Ταμείο επικουρικής ασφάλισης: ετήσια έσοδα έως 1,25% του ΑΕΠ και αποθεματικό έως 39% του ΑΕΠ το 2070
- Μέρος της νέας αποταμίευσης θα τοποθετηθεί σε εγχώριες επενδύσεις, τονώνοντας την ζήτηση και κυρίως αυξάνοντας την παραγωγικότητα (σχηματισμός παγίου κεφαλαίου)...
- ...με αποτέλεσμα την ενίσχυση του ΑΕΠ έως 9,5% και της απασχόλησης έως 0,53% το 2070, σε σύγκριση με το επίπεδο χωρίς τη μεταρρύθμιση
- Η ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας οδηγεί σε αύξηση των εσόδων του Δημοσίου από φόρους εισοδήματος, κατανάλωσης και λοιπές εισφορές έως €6,4 δισεκ. το 2070 σε πραγματικούς όρους (σωρευτική αύξηση €116 δισεκ.)

Καθαρή δημοσιονομική επίδραση: απώλειες εισφορών, μειωμένες εκροές για επικουρικές συντάξεις, ενίσχυση λόγω τοποθετήσεων του Ταμείου σε ομόλογα του Δημοσίου, αύξηση φορολογικών εσόδων λόγω ανάπτυξης

Σωρευτική καθαρή δημοσιονομική επίδραση (διαφορά από το επίπεδο χωρίς μεταρρύθμιση, € δισεκ., σταθερές τιμές 2019)

Πηγή: Ανάλυση IOBE

- Το «αναπτυξιακό μέρισμα» της μεταρρύθμισης σύντομα υπερκαλύπτει το αρχικό άμεσο δημοσιονομικό κόστος της
- Τα αυξημένα δημόσια έσοδα καλύπτουν πλήρως τις σωρευτικές δημοσιονομικές απώλειες σε πραγματικούς όρους ήδη από το 2038 στο αισιόδοξο σενάριο

Σε κάθε ένα από τα εξεταζόμενα σενάρια προκύπτει αύξηση του μέσου εισοδήματος των συνταξιούχων. Η μεταρρύθμιση δεν επιδεινώνει την επάρκεια των συντάξεων, σε σύγκριση με το σενάριο «χωρίς μεταρρύθμιση».

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

twitter.com/IOBE_FEIR